

„'t Seghen Waert”

Verenigingsblad van het Historisch Genootschap

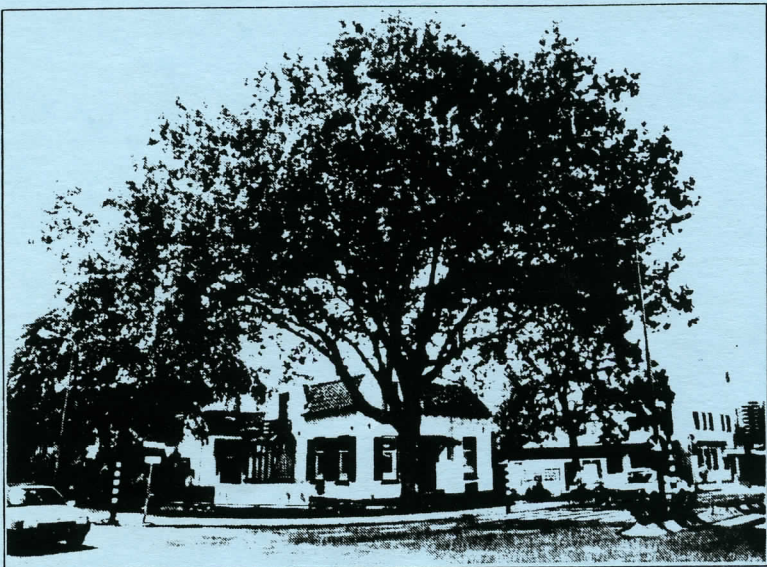
Oud Soetermeer

opgericht 12 januari 1949

10e jaargang, nr 5

december 1991

U vindt ons zo.....

Op de hoek van de Eerste Stationsstraat en de Oranjelaan vindt u **Van As Makelaardij** (het witte huis met de plataan).

Tijdens kantooruren kunt u zo binnenlopen, voor de avonden en op zaterdag wordt u vriendelijk verzocht een afspraak te maken. Wilt u alleen even kijken wat er te koop is; onze fotogalerij is dag en nacht verlicht.

VERBODEN TOEGANG

van As makelaardij

Eerste Stationsstraat 61
2712 HC Zoetermeer

079-164445

'T SEGHEN - WAERT

Verenigingsblad van het
Historisch Genootschap Oud Soetermeer

10e jaargang, nr 5

december 1991

Dagelijks bestuur:

Voorzitter: C.A.L.van Wieringen, Mauritsstraat 10, 2712 CW;
tel.163764

Secretaris: H.M.J.Windmeijer, Herikerberg 86, 2716 EX; tel.211119

Penningmeester: P.W.Wester, Asselierspad 6, 2722 BL; tel.311666

Postbanknummer: 4788145 t.n.v. Historisch Genoot.Oud Soetermeer

Ledenadministr.: A.van Noort, Mauritsstraat 8, 2712 CW; tel.163559

Redactie C.J.Moerman-van Voorst, Irenelaan 15, 2712 CC;
verenigingsblad: tel.163487

A.van Noort, Mauritsstraat 8, 2712 CW; tel.163559

H.Windmeijer als schakel met het bestuur

Contactpersonen werkgroepen:

Archeologische P. van Domburg, Voorweg 162; tel.517085
werkgroep (AWZ):

Genealogie en M.Vijverberg-Kalkema, Stekelbaarsslot 35;
heraldiek: tel.316552

Interviewgroep E.W.van den Burg, Fred.Hendriklaan 32; tel.164858

'Sprekend verleden':

Archiefonderzoek: R.Grootveld, Glanswit 33; tel.611720

Historisch Museum 't Oude Huis:

Conservator: Jouetta van der Ploeg, p/a Dorpsstraat 7, 2712 AB;
tel.164735 (maandag t/m donderdag van 9 tot 16 uur)

Openingstijden: woensdag-, zaterdag- en zondagmiddag van 13-16 uur

LEDENBESTAND

Hieronder treft u een lijst van 22 nieuwe leden aan, die we hartelijk welkom heten. Totaal telt 'Oud Soetermeer' op 19 oktober 796 leden. Dit is echter wat misleidend, daar we nu al weten, dat zes leden per 1 jan. 1992 hebben bedankt. Daar ze hun contributie over 1991 hebben betaald, dienen we hen nu nog als lid mee te tellen. Blijft de vraag: halen we de 800-leden-grens nog dit jaar? Mede aan u het antwoord!

De nieuwe leden zijn:

G.J.M.van den Bosch, Voorweg 91c

V.Drijver, Agaat 28

T.J.M.Eerden, Vlamingstraat 4

Mw C.Heikoop, Tempelberg 107

W.J.Hoogduyn, Moerkapelsezijde 100, Moerkapelle

M.Hovinga, Buizerdveld 83

G.Jongerius, Irenelaan 27

A.Klos, Torenhof 20, Capelle aan den IJssel

T.Klos, H.Seglerlaan 28, Heerhugowaard

M.P.Kremers, Eerste Stationsstraat 161

Mw N.Legebeke, Hoevenbos 49

Mw A.Rosier, W.van Cleeflaan 1245

A.M.Sluis, Van Deysselhove 3

J.P.van der Spek, Eerste Stationsstraat 47

Mw C.V.van der Star, Bagijnenwaard 214

Mw M.J.Timmerman-Persoon, Albrandswaard 124

Mw R.van Tol, Vrouwenhuiswaard 176

Mw A.Vink-Rosier, Lijsterlaan 6, Bleiswijk

L.J.Wieriks, Van Beekstraat 53

L.van Wijk, Voorweg 124

Mw A.M.IJgosse-Box, Van Beekstraat 45

W.H.Zeldenthuis, Noordeinde 287, Boskoop

A.van Noort

#####

ACTIVITEITENKALENDER

- wo 13 november: Lezing over Polanen, Altena en Kenenburg
door de heer E.J.Bult;
Morgenster, Nassaulaan 1, 20.00 uur
- wo 11 december: Ledenvergadering;
Morgenster, Nassaulaan 1, 20.00 uur
- ma 7 januari '92: Nieuwjaarsbijeenkomst;
't Oude Huis, Dorpsstraat 7, 19.30 uur
- di 21 januari '92: Dia's van oud en nieuw Zoetermeer door de
heren H.Klos en C.van Wieringen;
Morgenster, Nassaulaan 1, 14.00 uur
- wo 29 januari '92: Lezing over de geschiedenis van
kraamgebruiken en baby-doop door
mevrouw Drs.I.Strouken van de Stichting
Informatiecentrum Volkscultuur;
Parochiehuis, Dorpsstraat 18 b, 20.00 uur
- ma 24 februari '92: Lezing door Drs.J.Büsewitz, doopsgezind
predikant te Leiden over de geschiedenis van
de Doopsgezinden in de 17e eeuw;
Morgenster, Nassaulaan 1, 20.00 uur

TOELICHTING:

13 november 20.00 uur houdt de heer E.J.Bult, bekend van zijn archeologisch onderzoek in Midden Delfland een lezing over de versterkte woningen -of kastelen, zo u wilt- Polanen, Altena en de Kenenburg. Deze middeleeuwse behuizingen waren alle in Delfland gelegen en zijn in de afgelopen tien jaar door opgravingen aan het licht gekomen. De resultaten van het graafwerk, zowel in de grond

als in de archieven, zullen door de heer Bult door middel van dia's worden getoond.

Voor leden van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer is de toegang gratis, anderen betalen f 2,50.

21 januari 14.00 uur is een herhaling van de lezing van 30 oktober, speciaal voor ouderen, die 's avonds liever niet de deur uitgaan.

24 februari 20.00 uur. Deze lezing is in het bijzonder interessant voor de genealogen.

#####

LEDENVERGADERING 11 december 1991

Hierbij nodig ik u uit voor een ledenvergadering, te houden op woensdag 11 december a.s. in de Morgenster aan de Nassaulaan 1, aanvang 20.00 uur.

De agenda ziet er als volgt uit:

1. Opening.
2. Verslag extra ledenvergadering 18 september 1991 (zie blz.26 e.v.)
3. Mededelingen van het bestuur.
4. Begroting 1991; deze wordt uitgereikt op de vergadering.
5. Rondvraag.
6. Sluiting.

De secretaris

#####

BESTUURSLEDEN GEVRAAGD

Dirk van der Kolk en Ronald Grootveld treden in januari 1992 af als voorzitter, resp. algemeen lid van het bestuur van de Stichting Historisch Museum 't Oude Huis. Het stichtingsbestuur ziet die plaatsen natuurlijk graag snel opgevuld en roept dan ook kandidaten op voor beide functies.

Het museumbestuur behartigt samen met de conservator de belangen van het museum en werkt zeer nauw samen met het Historisch Genootschap. Het museum is door een gemeentelijke subsidie financieel onafhankelijk.

Van bestuursleden wordt verwacht, dat ze aantoonbare interesse hebben voor de geschiedenis van Zoetermeer, of meer algemeen, initiatieven kunnen nemen en actief mee willen werken aan de verdere groei en professionalisering van het museum. Bestuurlijke ervaring is een pré, maar niet beslist noodzakelijk. Mensenkennis en het op een prettige manier kunnen omgaan met het personeel en de tientallen vrijwilligers zijn veel belangrijker.

Het bestuur vergadert eens in de zes weken en is af en toe bij grote klussen de vrijwilligers behulpzaam.

Heeft u zin om samen met de conservator, de vrijwilligers en de andere bestuursleden de bekendheid van ons laagdrempelige museum te vergroten? Of heeft u ideeën waar wij nog nooit opgekomen zijn? Bedenkt u het 'gouden' sponsorplan? Kortom, wilt u besturen? Neem dan contact op met Dirk van der Kolk (tel.212808) of Ronald Grootveld (tel.611720) om over de mogelijkheden te praten.

#####

ZOETERMEER IN KAART GEBRACHT

Bij de opening van de tentoonstelling 'Zoetermeer in kaart gebracht' sprak de heer Rob van Iterson van het Hoogheemraadschap van Rijnland de volgende woorden:

"Dames en heren,

Een goede kaart spreekt voor zich. U treft daar aanstonds mooie voorbeelden van aan. Aanvullende informatie kan een kaart echter nog meer tot leven brengen. Toen mij gevraagd werd enige woorden te zeggen bij de opening van deze tentoonstelling, bedacht ik mij dat het aardig zou zijn om een brokje Zoetermeerse poldergeschiedenis voor u op te dissen. Te meer omdat het ten nauwste samenhangt met enige van de hier opgehangen kaarten.

Eerst nog even iets over cartografie in het algemeen. Dat behelst twee uitspraken van Prof. Koeman, de nestor van de vaderlandse historische cartografie. In de eerste plaats heeft hij de grote betekenis benadrukt die de karteringsactiviteiten van de Hollandse waterschappen hebben gehad voor de ontwikkeling van de Nederlandse cartografie. Het waren namelijk deze instellingen die in het begin van de zeventiende eeuw voor het eerst kleinere gebieden nauwkeurig in kaart lieten brengen op een tot dan toe ongebruikelijke schaal van circa 1:30.000. Zijn tweede uitspraak is er één in mineur over de negentiende eeuwse archivarissen. Die hebben in zijn ogen de zonde begaan om op grote schaal kaarten uit archieven af te zonderen, zonder het verband tussen beide adequaat vast te leggen. Ik kan u blij van zins melden, dat zulks bij het Rijnlandse archief nauwelijks is voorgekomen.

Daarmee ben ik weer aangeland bij het begin van mijn verhaal: archivalische achtergronden bij Zoetermeerse kaarten. Het heeft te maken met de droogmaking van de Zoetermeerse meer en de bepolderingsdrift eromheen in de periode 1614-1640. Het landschap was in die tijd -net als nu- aan grote veranderingen onderhevig. Zoetermeer en Zegwaard lagen midden in het veen. Al lange tijd had men in het droge turf gewonnen. Van ca 1530 af was het eertijds hooggelegen

veen zodanig afgegraven, dat men tot het zogenaamde slagturven of veenbaggeren was overgegaan. Aanvankelijk lag het tempo niet zo hoog, maar zo tegen 1600 waren al tamelijk grote, ondiepe veenplassen ontstaan. Een schitterende kaart van Jan Pietersz. Douw uit 1635 toont de Binnenwegse polder voor meer dan de helft onder water. Meer noordwaarts in deze regio was men minder ver. Er waren zelfs nog stukken onbepolderd, oftewel hooggelegen land. En daar traden grote problemen op.

De Zoetermeerse Meerpolder, de enige klassieke droogmakerij in het Rijnlandse, te vergelijken met de Beemster en de Schermer in Noord-Holland, was in 1614/15 drooggemaakt. Deze polder ging zijn water uitwerpen op het omringende, deels onbepolderde, gebied.

De waterstaatkundige situatie werd bovendien nog verergerd door een geologisch verschijnsel. De monding van het IJ naar de Zuiderzee was verwijd. De invloed van het getij werd daardoor groter. Het hoogheemraadschap van Rijnland had zijn enige lozingspunten voor het boezemwater op het IJ bij Spaarndam en Halfweg. Dat geschiedde op natuurlijke wijze bij lage waterstand. U begrijpt de moeilijkheden. De boezem liep vol en het daarop lozende achterland kwam in grote nood met zijn lokale waterlozing. Men reageerde daarop met tal van polderstichtingen. De één begon, de ander kon niet achterblijven, want die werd onbeschermd als hij was bezwaard met het water van de nieuwe polder. Van noord naar zuid in een brede, vooral westelijk gelegen, strook vonden in de periode 1614-1640 zo'n honderdtachtig polderstichtingen of -vergrotingen plaats.

Nu weer terug naar Zoetermeer. Door de wateroverlast vanuit de Zoetermeerse Meerpolder en de boezemperikelen van Rijnland, achtten de ambachtsbewaarders van Zoetermeer, Zegwaard en een aantal ingelanden van Stompwijk de tijd rijp om een grote generale bepoldering te stichten. In 1625 dienden zij een verzoekschrift van die strekking in bij het hoogheemraadschap van Rijnland. Deze verzoeken lokten vrijwel altijd verzet uit van de nabije omgeving. Zo ook hier. Er kwam oppositie van de hoofdingelanden van de Zoetermeerse Meerpolder, de stad Leiden en de ambachten Zoeterwoude, Hazerswoude en Hoogeveen. Door onwrikbaar ingenomen standpun-

ten eindigden de verwickelingen in een proces voor de vierschaar van het hoogheemraadschap van Rijnland. De bezwaren van de Zoetermeerse Meerpolder, om ons daartoe te beperken, golden het gebruik van hun kade als buitenkade van de nieuwe polder, belemmering van de scheepvaart in en uit de polder en het hoger moeten opmalen van het te lozen water.

De verzoekers van de nieuwe polder kregen hun zin, maar in het vonnis waren wel voorzieningen opgenomen om aan de bezwaren van de Zoetermeerse Meerpolder tegemoet te komen. Niet voldoende. Zij gingen in beroep bij het Hof van Holland. De partijen bleven ook daar onverzoenlijk tegenover elkaar staan. Het hof sprak zich op zijn beurt ook ten gunste van de nieuwe polder uit. Tijdens het proces werden dramatische beelden geschetst, getuige het volgende citaat van de zijde van de Generale polder:

...in dier vougen dat sij gedaechdens ende andere gemeene ingelanden hare landen, 't ware weijlanden, hoijlanden off turff landen, als dan niet en conden gebruijcken. 't Welck also streckende was tot groote schade ende nadeel van de gemeene ingelanden ende waarschijnlijk binnen weijnige jaren causeren soude het totael ruijne ende verderff vande selve landen...

Het natvenen nam grootse vormen aan en in 1746, te zien op de in dat jaar uitgegeven overzichtskaart van Rijnland, stond al het land rondom de Zoetermeerse Meerpolder onder water. Kort daarna in 1771 drooggemaakt en in 1775 gesplitst, waren de Drooggemaakte Groote polder onder Stompwijk en de Zoetermeerse of Nieuw Drooggemaakte polder een feit. In 1762 was de Palensteinsche polder, aanvankelijk ook een deel van de Generale polder, al drooggevallen. Het oorspronkelijke landschap was weggevaagd, beter gezegd weggebaggerd. Een aantasting of vooruitgang? Niet voor het eerst en niet voor het laatst.

Ik wens u veel kijkgenot!"

#####

OVER 'MEERMOLENS' EN (NOG) MEER MOLENS , deel 2

Aanvullingen en correcties

Voor we verder gaan met het wel en wee van de molens die de Zoetermeerse polder bemaalden, eerst even wat aanvullingen en correcties op het vorige artikel. Op blz.19 staat op de zevende regel 'iets ten westen van deze twee laatstgenoemde molens stond nog een stenen watermolen, de Steenen Beer (onttakeld in 1932 en gesloopt in 1941)'. Hier is met het overtikken van het verhaal een zin vergeten. Hierachter had nog moeten staan: deze 'Steenen Beer', bouwjaar 1764, bemaalde de Oude Gelderswoudsche Polder en de Nieuwe Gelderswoudsche Polder. Ongeveer twaalf regels lager staat 'de wipmolen van de Oosterbroek Polder'. Dit moet zijn Oostbroekpolder. Op blz.20 staat 'schelp- en zandmolens'. Dit moet zijn schelpzandmolens (hier werden schelpen en aanverwante produkten gemalen voor o.a. de porseleinfabricage. Op blz.22 staat op de derde en vierde regel 'al het uitgeslagen water werd via de vliet, de Noord-Aa, enz...'. Dit moet zijn via Noord-Aasche Vliet en het Noord-Aa (meertje), enz...

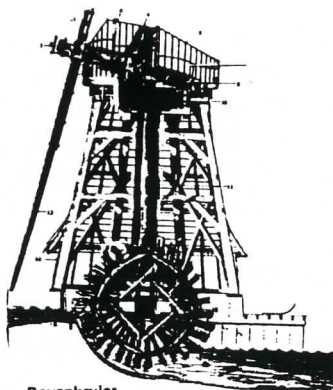
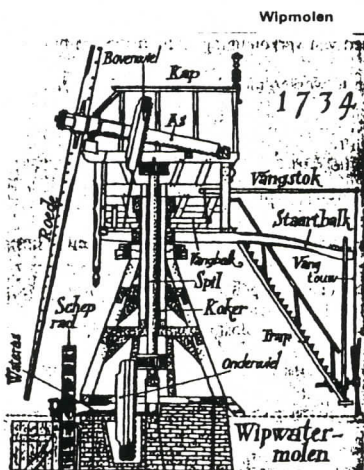
De molenaars van de Zoetermeerse Meerpolder

Nu verder met de molens van de Zoetermeerse polders.

Voor de bemaling van de Zoetermeerse polders zijn twee typen molens gebruikt, de bovenkruier en de wipmolen (zie afbeelding). Toen in 1895 de wipmolen van de Zoetermeerse Meerpolder niet meer nodig was, ging de molenaar van deze molen, **Maarten Tettero**, naar de middelmolen van de driegang van deze polder. In 1917 werd hij opgevolgd door **Jan Zonderop**, die deze middelmolen heeft bemalen tot 1926, toen de windbemaling werd afgeschaft. Op de ondermolen was **Klaas van Rijs** molenaar, later opgevolgd door **Evert Groeneweg**. De ondermolen is verbrand in 1787.

Aan de zuidoostzijde is in dat jaar weer een nieuwe molen gebouwd, die veel slanker werd. Op de bovenmolen was **Koos van der Meer** molenaar. Na een ongeluk met zijn knie kon hij dit werk niet meer doen. Hij werd opgevolgd door **Gerard van den Berg**. Van den Berg is maar een jaar molenaar geweest. In deze periode is het wiekenkruis

een keer naar beneden gestort. De molen werd hersteld met de roeden van een Moerkapelse molen die toen juist werd gesloopt. Na Van den Berg werd Arie den Hollander molenaar op deze bovenmolens.

Bovenkruier

Windmolens hebben verschillende vormen en iedere molen heeft zijn eigen bestemming, hetgeen vaak in de vorm van de romp tot uiting komt. Voor de polderbemaling kennen we de grondpoldermolen met scheprad of vijzel. Deze molen vinden we terug als een echt kante 'boven- of binnenkruier' of als Hollandse wipwatermolen.

Om een molen in beweging te krijgen is overal hetzelfde principe aanwezig: wieken 'op de wind' zetten, rem los (de vang) en door verschillende overbrengingen draaien scheprad, vijzel of maalstenen.

De Zoetermeerse droogmakerijen

Bijna alle polders van Zoetermeer hadden getrapte bemaling, omdat bijna al die polders diepe, uitgeveende plassen zijn geweest. Behalve de Zoetermeerse Meerpolder: dit was een bestaand meer. Deze polders zijn dus droogmakerijen en zijn 'slechts' enkele eeuwen oud. De eerste dateert van 1614-1616. Het laatst drooggemaakte stukje polder van Zoetermeer dateert van 1861-1862. Dit is het zogenaamde 'voorhoekje', dat ten zuidwesten van de landscheiding ligt over het spoor. Het maakt deel uit van de 'Droogmakerij in de Oude of

Hooge Polder van Pijnacker'. Bij Koninklijk Besluit van 14 januari 1860 werd aan de eigenaars van de plassen in de Oude of Hooge Polder van Pijnacker toestemming verleend deze plassen droog te malen.

In 1861 werd een bijzonder fraaie achtkante vijzelmolen gebouwd, een bovenkruier, voor de som van f 31.820,--. De eerste molenaar was **Thomas van der Hoeven**. Zijn opvolger was zijn zoon **Toon**, die weer werd opgevolgd door **Arie van der Hoeven**. De molen heette in de volksmond daarom 'de molen van Van der Hoeven'.

In 1862 waren de plassen drooggelegd en bij besluit van Provinciale Staten werd de droogmakerij in de Oude of Hooge Polder van Pijnacker in 1865 een zelfstandige polder, waarvan een vierde deel onder Zegwaard, dus nu Zoetermeer, viel (na de laatste grenswijziging met Pijnacker zal dit nu iets meer zijn). In 1918 is de molen helaas gedeeltelijk gesloopt. De polder wordt nu elektrisch bemalen. Het onderstuk bestaat nog en staat aan het eind van de Molenlaan in de Katwijkse buurt.

De Nieuwe Zoetermeerse Drooggemaakte Polder'

De laatste droogmakerij, die (na vier jaar) helemaal binnen Zoetermeers grensgebied werd voltooid, is die van de Zoetermeersche of Nieuw Drooggemaakte Polder. Krachtens octrooi van de Staten van Holland en Westfriesland van 24 januari 1767 kwam de 'Generale bepoldering onder Zoetermeer' tot stand. De droogmaking werd in 1771 voltooid en toen ontstond de 'Drooggemaakte Grootte Polder'. In 1775 werd deze polder in twee delen gesplitst, en wel in een Stompwijks en een Zoetermeers gedeelte, elk met een eigen bemaling. De Drooggemaakte Grootte Polder werd bemalen door een gang van drie achtkante schepradmolens, uitmalende op de Stompwijksche vaart en de Zoetermeersche of Nieuw Drooggemaakte Polder door een gang van vier achtkante schepradmolens, die een vlucht van bijna 28 meter hadden. Deze molens sloegen hun water uit op de Noord-Aasche Vliet. De 'vlucht' is de totale lengte van de roede die door de askop gestoken is en waar dus aan beide kanten van de askop een wiek zit. Het westelijk deel van de polder ligt lager dan het overige deel; het werd 'het lage gedeelte' genoemd. Dit deel werd

aanvankelijk door de viergang drooggehouden. Dit bleek niet voldoende te zijn. In 1798 werd een stenen schepradmolen gebouwd voor de onderbemaling van de polder. De aannemer was **Anthony van Rump**t. Hij bouwde de molen voor f 5.925,--. Toen werd de polder dus door vijf schepradmolens bemalen. De nieuwe stenen molen kreeg de naam 'De Kleine Molen', maar werd in de volksmond later 'de molen van Verhoeff' genoemd. De molen had een vlucht van 18,30 meter.

De molenaars van de Drooggemaakte Grote Polder

De molenaars waren achtereenvolgens: **Jacobus van der Velden** van 1798 tot 1848, **Arend Verhoeff** (schoonzoon van Jacobus van der Velden) van 1848 tot 1891, **Jacobus Verhoeff** (zoon van Arend) van 1891 tot 1924 en **Jacob Verhoeff** (overleden in 1965) vanaf 1924. De Kleine Molen bleef op windkracht malen tot 1926. In dat jaar werd de molen afgeknot en werd in de romp een ruw-olietmotor geplaatst. In 1936 werd de motor vervangen door een elektrisch gemaal. In 1977 werd de hele bemaling gewijzigd en werden de stenen romp en het molenaarshuis gesloopt. De molen was bereikbaar van de Voorweg, waar nu Intratuin gevestigd is, en sloeg zijn water uit op de Dwarstocht. De vier grote schepradmolens, die bijna aan het eind van de Broekweg stonden, werden in 1877 afgebroken en vervangen door een stoomgemaal op de plaats van de bovenmolen. Aan de oostkant van de Broekweg is tot in de jaren zestig nog het voormalige zomerhuis van de ondermolen blijven staan. Hier is **R.Ponse** begonnen met zijn dierenpension.

Veel paling

Op de ondermolens van de getrapte bemalingen werd vroeger veel paling en ook snoek en baars gevangen, vooral in de herfst. In donkere, maanloze nachten, als het weer ruw is en er kort tevoren veel regen is gevallen, waardoor het polderwater is verfrist, verlaat de paling de modder. De paling zwemt dan met de stroom mee zodat deze, als de poldermolen flink doormaakt, met het dan vrij snel stromende water meekomt en niet meer terugkan. Bij sterke stroming kan de paling namelijk niet meer terug en moet hij zich laten vangen in het zogenaamde 'raamnet'. Daarvoor is in de houten afdekking van

de voorwaterloop, waar het opgemalen water de molen weer verlaat, een luik gemaakt. Weerlichten of het aanflitsen van een zaklantaarn bederft de vangst voor de hele nacht, want de paling duikt dan in de modder en komt die nacht niet meer tevoorschijn. Bij het malen in getrapte bemaling werd alleen op de ondermolen paling gevangen, omdat die molen een rechtstreekse verbinding had met het water in de polder. Het was niet zo leuk voor de molenaar van de ondermolen dat bij het bereiken van het polderpeil de molens werden stilgezet, want de andere molenaars van de gang, die geen paling vingen tijdens het nachtmalen, hadden uiteraard geen zin onnodig door te blijven malen bij nacht en ontij. De drie molens van de Driemanspolder en ook de drie molens van de gang van de Zoetermeersche Meerpolder maalden bij goede vangst wèl door wanneer het peil bereikt was, maar daar werd de op de ondermolen gevangen paling onder de drie molenaars eerlijk verdeeld. Molenaar **De Groot** op de ondermolen van de viergang van de Zoetermeersche of Nieuw Droog-gemaakte Polder had geen interesse in het vangen van paling; hij maalde de paling de boezem in, zodat molenaar **Van der Velden** op de onderste middelmolen de paling ving met zijn raamnet. Molenaar **Van der Velden** is vijftwintig jaar molenaar geweest en daarna vierentwintig jaar stoker op het stoomgemaal dat de vier molens verving.
L.P.van der Tang

Bronvermelding:

- Schetsen uit de geschiedenis van Pijnacker; 2e herziene druk, 1986
- Stenen poldermolens in Rijnland, A.Bicker Caarten
- Waterkeeringen, waterschappen en polders, deel Rijnland; 's-Gravenhage 1906; door Jhr. Teixeira de Mattos
- Waterkeeringen, waterschappen en polders, deel 2 Schieland en Delfland; door Jhr. Teixeira de Mattos
- mededelingen door de oudmachinist van de Zoetermeersche Meerpolder, (Koo) Zonderop.

(wordt vervolgd)

#####

SPREKEND VERLEDEN

In gesprek met: Henk van der Most

"Dat zou ik best eens willen doen, zo'n woonwagen maken"

In december 1911 kwam het pand Zegwaartseweg nummer 3 in bezit van Jacobus van der Most, rijtuig- en wagenmaker, afkomstig van Kethel. Dat is nu precies tachtig jaar geleden en het leek ons een goede gelegenheid om daar wat aandacht aan te besteden.

Toen de familie Van der Most naar Zegwaart kwam, was Henk nog niet geboren, die kwam in 1916 ter wereld.

De school

Toen hij zes jaar oud was, ging Henk naar de Christelijke school in de Dorpsstraat. Dat is de plaats waar nu Hayes zijn meubelzaak heeft. Op zijn eerste schooldag werd hij al meteen op de proef gesteld door iemand uit de derde klas, die zei: "Hoe heet jij?" "Ik zeg: "Henk". "Wat zeg je, Hengst?". Nou en toen gaf ik hem met mijn klompen een schop voor z'n benen, dat eh, hij heeft het nooit meer gevraagd!" En daarmee had Henk in één keer al een zeker aanzien verworven, in ieder geval bij zijn klasgenoten.

In de derde klas zou het misgaan tussen Henk en meester Nieuwenhuijsen. Hun karakters pasten kennelijk niet zo bij elkaar. Het kwam zo ver, dat Henk weigerde nog verder mee te doen met de leeslessen. Er was echter één ding waar hij niet aan had gedacht, en dat was: meester Nieuwenhuijsen ging mee naar de vierde klas en ook nog eens naar de vijfde. Wat moest er van Henk terechtkomen?

"En toen kwam ik in de zesde klas bij de oude heer Riezenbos. Nou, toen heb ik eerlijk verteld wat er gebeurd was. Toen zei hij: "Nou, je haalt je scha wel in, als je met andere vakken wat beter bent". Laten we zeggen, met rekenen konden ze me niks maken, want dat hadden wij nodig. Op 5 maart was ik twaalf geworden en op 1 april kwam ik van school. Een ambachtsschool was er niet voor ons. Er was wél een ambachtsschool voor een timmerman, maar een timmerman en

een wagenmaker is zo'n hemelsbreed verschil. Op mijn zeventiende jaar moest ik een kruiwagen maken, helemaal met de hand. De machine stond er, maar die mocht ik niet gebruiken".

De wagenmaker wordt overbodig

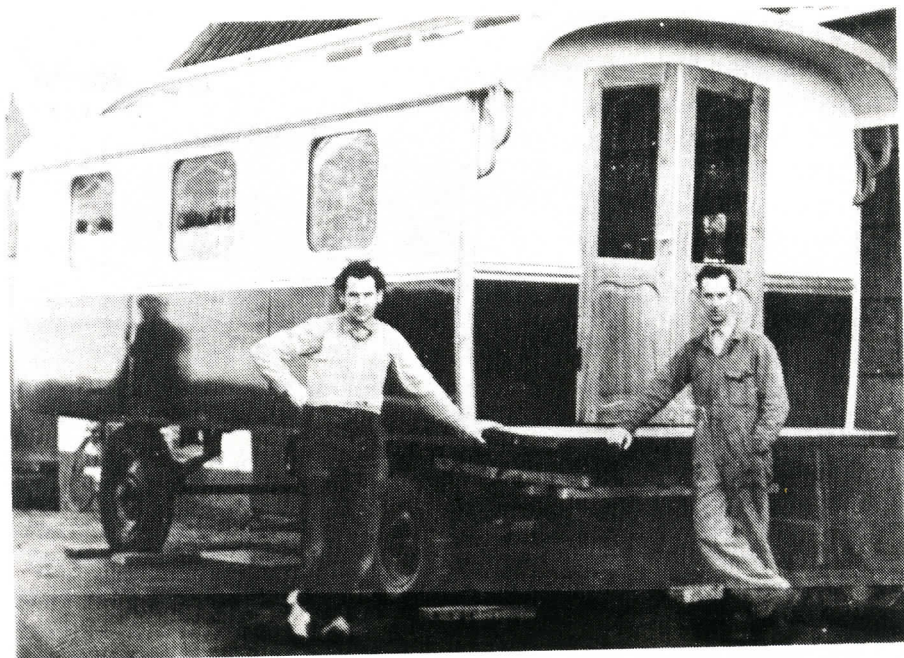
Van de tijd dat de familie Van der Most zich in Zoetermeer (eigenlijk Zegwaart) vestigde tot enkele jaren na de tweede wereldoorlog was er altijd het werk voor de boeren. De behoefte aan het handwerk verviel, hooguit was er nog wat reparatiewerk, toen de wagens voor de landbouw uit de fabrieken kwamen rollen. Dat betekende, dat er moest worden uitgekeken naar een andere bron van inkomsten en die werd gevonden.

Pand Zegwaartseweg 3. Van links naar rechts: Jacob Havenaar, mevr. Van der Most-Mark (moeder van Henk), mevr. Hoogendoorn-van der Most (zuster van Henk) en de moeder van Jacobus van der Most (grootmoeder van Henk)

Overschakelen

"In 1947 kwam er een woonwagenbewoner vragen of wij konden komen kijken naar een nieuwe woonwagen, waarmee iets aan de hand was. Mijn vader zei: "Ga jij maar kijken". Die woonwagen stond daar boven aan de Hogeweg, net vóór de Boventocht (dat is aan de Bleiswijkseweg). Het mankement bleek gemakkelijk te verhelpen. Ik heb die wagen toen helemaal bekeken, toen zei ik: "Dat zou ik nou best eens willen doen, zo'n woonwagen maken". Dat zei ik tegen hem. Ik denk, dat het misschien drie, vier maanden later was, toen kwamen er twee mannen op een motor en die kwamen vragen of het waar was dat ik graag een woonwagen wilde maken. Ik heb dat toen

Links Henk van der Most en rechts zijn broer Leen van der Most

aangenomen. Ik had wel een gezichtstekening gekregen, maar geen werktekening en dat scheelt ook nog te veel hoor! Maar goed, we zijn eruit gekomen en ik heb hem gemaakt."

En zo werd Henk van der Most woonwagenbouwer, waarvan hij er een stuk of drie in een jaar kon maken. Hij had echter niet al zijn kaarten op de woonwagens gezet. In 1954 kreeg hij de kans om beëdigd weegmeester te worden voor de Coöperatieve Landbouwvereniging 'De Eendracht'. De weegbrug lag pal voor zijn huis, wat gunstig was, want hij moest dag en nacht beschikbaar zijn. Tot 1988 heeft hij die functie vervuld. Met de wagenmakerij was hij al eerder gestopt en daarmee was er een einde gekomen aan een vak dat van ouders op kinderen overging. Het vak van wagenmaker was overigens niet alleen voorbehouden aan mannen, ook de grootmoeder van Henk was wagenmakeres.

Liefhebberijen

Henk had tijdens zijn werkzame leven niet zo heel veel vrije tijd. Maar de tijd die hij had werd meestal besteed aan fietsen. Vakanties in Nederland en in het nabije buitenland werden al fietsend doorgebracht. En tenslotte nog dit. U weet nog dat hij met het lezen op school een flinke achterstand had opgelopen. Ter geruststelling: Tijdens het gesprek dat wij met hem hadden, liet hij een boek uit de bibliotheek zien van zo'n zeshonderd bladzijden, waarvan hij vertelde het in een paar dagen uit te lezen. Hij heeft blijkbaar zijn 'scha' op het gebied van lezen meer dan ingehaald.

E.W.van den Burg en P.G.Roos

#####

KOPIJ is dagelijks zeer welkom bij mevr.C.J.Moerman-van Voorst,
Irenelaan 15, 2712 CC ZOET.

Uiterste inleverdatum: **DINSDAG 7 JANUARI 1992.**

GENEALOGIE EN HERALDIEK

De werkgroep komt dit jaar nog twee keer bij elkaar, en wel voor een vergadering op 9 december en voor een open/inloopavond op 16 dec. aanstaande.

Voor 1992 staan de volgende vergader/werkavonden gepland: 10 februari; 13 april; 15 juni; 12 oktober; 14 december.

De inloopavonden zijn op: 16 maart; 15 juni; 21 september en 21 december.

Alle bijeenkomsten zijn op maandagavond in 't Oude Huis, Dorpsstraat 7 en beginnen om 20.00 uur. Nadere inlichtingen: Marjolijne Vijverberg-Kalkema, Stekelbaarsslot 35, 2724 AR; tel.079-316552.

DE HONDERDDUIZENDSTE INWONER

De honderdduizendste inwoner is op vrijdag 13 september 1991 gearriveerd te Zoetermeer. Het is de gelukkige baby Sander van Gelderen. Hij stond natuurlijk volop in de belangstelling. De burgemeester van Zoetermeer bracht zelfs een bezoekje aan moeder en kind in 't Lange Landziekenhuis om zich van de geboorte te overtuigen en de felicitaties over te brengen van het gemeentebestuur.

Bij ons onderzoek naar de families in Zoetermeer of Zegwaard is ons gebleken, dat in de jaren 1812 tot 1838 bij de aangifte van de geboorte van een kind het kind aan de ambtenaar van de Burgerlijke Stand moest worden getoond. Na die jaren is dit afgeschaft, hoewel volgens het Burgerlijk Wetboek 1970, artikel 18, de ambtenaar van de B.S. het recht heeft om te verlangen dat het kind aan hem wordt getoond! De ambtenaar kan zelfs weigeren het kind in te schrijven, wanneer hij of zij fraude vermoedt.

Gezien de geboorte van de honderdduizendste willen we in een drietal artikelen eens de aandacht vestigen op de geboorten van kinderen in de gemeenten Zoetermeer en Zegwaard in de jaren 1823

t/m 1932, maar in het bijzonder op de doodgeboren kinderen. Waarom dit laatste? Het is ons gebleken dat, wanneer we een onderzoek instellen naar bepaalde families, daar het aantal levenloos geboren zeer groot is en ook de kindersterfte in het eerste levensjaar.

Het is ons min of meer bekend, dat de gemiddelde kindersterfte in Nederland in genoemde jaren op ongeveer 25% kan worden geschat. In het blad CUVO van de Coöperatieve Uitvaartvereniging 'De Volharding' te 's-Gravenhage staat o.a. het volgende te lezen:

"In de R.K. gemeente Groenlo zijn over het jaar 1882 totaal 96 inwoners overleden, van wie 34 kinderen, dus ruim 35%. In de gemeente Lochem zijn in het jaar 1889 85 inwoners overleden, van wie 29 kinderen beneden het jaar."

Zoetermeer en Zegwaart geven gelukkig wel een iets beter beeld te zien, maar bij het onderzoek treft het je iedere keer weer. In hetzelfde blad vertelt iemand iets over zijn grootvader, die doodgraver was op het eiland Urk. Hij vertelt het volgende:

"Als een kindje dood geboren was op het eiland, dan bracht de vroedvrouw het kistje naar het huisje van mijn schoonouders. Dit gebeurde zonder enige ceremonie. Het kindje was dan niet gedoopt en had geen naam. In de winter, bij harde vorst, zette mijn schoonvader het kistje op een plank in de bedstee naast de nachtspiegel. Hij wist vaak dat binnen enkele dagen weer een kind zou worden geboren. Mocht het eventueel ook fout gaan, dan hoefde hij maar één keer de bevroren grond los te maken".

U zal zich misschien afvragen, waarom dit verhaal? Dit is alleen maar om u -bij wijze van spreken- te laten voelen, hoe groot bij iedere geboorte de spanning wel was en dat zal ongetwijfeld óók hebben gegolden voor onze beide gemeenten.

In het volgende artikel zullen we aan de hand van enkele tabellen laten zien het aantal levend geboren kinderen met daarnaast het aantal levenloos geboren kinderen in Zoetermeer in de jaren 1823 tot 1932.

A.J.Leepel

#####

VARENDE GENEALOGIE

Mogelijk vraagt u zich af: "Klopt dit wel, is dit wel een goede combinatie?" Toch wel, meen ik. Ik zal het u trachten uit te leggen. Daar ik uit een schippersgeslacht voortkom met de naam 'Van IJsseldijk' en naarstig zoek naar het verdere voorgeslacht, probeer ik meer te weten te komen van het kabbelende bestaan van de voorouders.

Mijn opa was eigenaar van een binnenvaartschip 'Hoop Doet Leven'. Hij voer dus diverse vrachten naar de plaatsen langs de rivieren. Wat de genealogische gegevens betreft van dit gezin was ik al een heel eind gevorderd, dus ik ging verder op zoek naar nog meer gegevens van het schip. Hierbij viel ik van de ene verbazing in de andere, wat was er nog veel bekend!

Mocht u ook op zoek willen gaan naar gegevens over schepen, laat u zich er niet van weerhouden ook in deze materie te duiken. Het is altijd de moeite waard en in combinatie met de genealogische gegevens van het desbetreffende gezin geeft dit een levendig stukje geschiedenis weer.

Toen ik voorzien was van het een en ander over het schip van mijn opa kon ik de nieuwe eigenaar van het schip hiermee verblijden vóór de op handen zijnde renovatie.

Daar de nieuwe eigenaar het Zeekadettenkorps was, resulteerde dit in een uitnodiging om een dagje mee te varen tijdens de jaarlijks terugkerende oudervaardag. Dit was natuurlijk dolle pret en ik had de dag van mijn leven op het schip, dat van mijn opa geweest was, nog een keer mee te mogen varen.

Dat er verrassende kanten aan een genealogisch verleden van een schip kunnen zitten, moge u wel duidelijk zijn. Schroom dus niet ook eens het verleden van een schip ter hand te nemen.

Peter van Dam

#####

EEN PILLEGIFT UIT DE ZEVENTIENDE EEUW

In het Oude Huis is tot en met maart 1992 een tentoonstelling te zien over kraam- en doopgebruiken door de eeuwen heen. Eén van die historische gebruiken is de zogenaamde **pillegift**, een waardevol geschenk dat een kind van zijn peten ontving als het gedoopt werd. De volgende notariële acte uit het einde van de zeventiende eeuw laat zien dat ook Zoetermeer de pillegift kende en dat het geschenk zeer overvloedig kon zijn.

Op 23 januari 1688 verscheen voor Simon Berkel, notaris in Zegwaard en Zoetermeer, Cornelis Jansz. van Hoorn. Cornelis was volgens de notaris „indispoort” (oftewel: ziek) en wilde daarom zijn testament maken. Hij was in vermoedelijk 1661 in Zegwaard geboren als zoon van Jan Dirksz. van Hoorn en Sijburgje Cornelis. van der Burg. Zijn moeder overleed toen hij nog maar een paar jaar oud was. Zijn vader hertrouwde en overleed zelf rond 1682. Cornelis' stiefmoeder hertrouwde toen met een zekere Albertus Cats uit Leiden en verruilde Zegwaard voor de Sleutelstad.

Wanneer Cornelis zijn testament maakt, woont hij op het landhuis Oud-Teilingen in Warmond. Dit buiten was toen eigendom van Hieronymus van Beverningk, een oud-diplomaat die zich na de Vrede van Nijmegen (1679) uit de politiek had teruggetrokken. Van Beverningk (1614-1690) was een groot liefhebber van exotische planten. Zo bracht hij op Oud-Teilingen als één van de eersten in Nederland een bijzondere collectie gewassen uit zuidelijk Afrika bijeen. Hij was tevens een groot liefhebber van sub-tropische orchideeën. Het was echter niet mogelijk deze bloemen in Nederland te kweken; plantenkassen met kunstmatige verwarming bestonden namelijk nog niet. Van Beverningk importeerde ze daarom elk jaar, onder andere vanuit Portugal. In 1684 wist hij de, uit Peru afkomstige, Oostindische kers (*Tropaeolum majus*) in Nederland te introduceren. Sinds 1673 was hij curator van de Universiteit van Leiden, in welke functie hij zich speciaal bemoeide met de Hortus Botanicus. Ook aan de opbouw van

de collectie van de Hortus van Amsterdam (opgericht in 1682) werkte hij mee. Het is niet ondenkbaar dat Cornelis van Hoorn als tuinman bij de vermogende ex-politicus werkte.

Tijdens zijn verblijf (en ziek worden) in Zoetermeer had Cornelis juist een weekje vrij van zijn baas gekregen vanwege familieomstandigheden. Op zondag 25 januari 1688, twee dagen na zijn bezoek aan notaris Berkel, was hij getuige bij de doop van Sijburgje, dochter van Jeremias Cornelisz. van der Burg en Marytje Cornelis. van der Laan (Jeremias was een oom van Cornelis, een jongere broer van zijn moeder Sijburgje).

Cornelis was in 1688 nog ongehuwd. Met zijn stiefouders kon hij het mogelijk niet erg vinden, maar met zijn halfzuster, de zeven jaar jongere Grietje Jans. van Hoorn, was de relatie uitstekend. In zijn testament benoemde hij haar tot zijn enige en universele erfgename. Cornelis was echter ook zeer gesteld op een neef en twee nichten van zijn overleden vader: Jan Dirksz. Sevenhuysen, Maartje Dirks. Sevenhuysen en Annetje Maartens. Vermeer. Voor hen reserveerde hij in zijn testament een aantal bijzondere voorwerpen die hij bezat. Aan Jan Dirksz. legateerde hij een zilveren beker met daarin de letters 'P.D.v.H.' gegraveerd, „hem comparant tot pillegift geschonken van Pieter Dircx. van Hoorn, sijn testateurs oom". Maartje legateerde hij „drie silvere lepels, mede aen hem gegeven van sijn voorseyde oom". Annetje Maartens. bedacht hij met „aght stucken gemunt gout met een gout ringetgen, vier silvere ducatus met twee hoofden, twintigh cruysrijxdaelders, nogh hondert guldens aen silvere ducatus, alles mede gecomen van sijn comparantes oom en hem tot pillegift alsvoren geschoncken". Annetje kreeg bovendien nog f 8 van zijn spaargeld en werd dus van alle drie het rijkelijkst bedeeld. Zij moest uit dit alles evenwel f 150 als legaat aan de armen van de Remonstrantse gemeente van Zoetermeer afstaan (de families Van Hoorn, Sevenhuysen en Vermeer waren Remonstrants). Cornelis had al deze kostbaarheden overigens niet zelf in bezit, maar had ze aan Annetje Maartens. in bewaring gegeven. Zij woonde in de buurtschap Katwijk op de grens van Zegwaard en Pijnacker. Jan en Maartje Dirks. woonden (naast elkaar) aan het Tweede Weggetje in Zoeter-

meer; dit weggetje lag ter hoogte van de huidige recreatieplas de Noordaa en is al bij de inpoldering van het gebied in 1768-1772 verdwenen.

Uit de opsomming in het testament blijkt dat Cornelis bij zijn doop goed bedacht was door zijn oom Pieter. Toch was deze niet bovenmatig rijk. Pieter Dirksz. van Hoorn (ca. 1630-1685) was timmerman, eerst in Zegwaard en later in Katwijk onder Pijnacker. Bij zijn overlijden werd zijn onroerend goed (een huis met enkele stukken grond) getaxeerd op *f* 1775. Bij de geboorte van zijn neefje, 25 jaar eerder, zal hij zeker minder gehad hebben. Tussen oom en neef heeft steeds een nauwe band bestaan. Pieter Dirksz. had zelf geen kinderen en beschouwde zijn petekind mogelijk een beetje als zijn eigen zoon. Hij leende hem regelmatig geld, onder andere een keer *f* 20 om een matras met peluw en deken te kopen (vermoedelijk toen Cornelis het huis uit ging; van zijn stiefvader kreeg hij blijkbaar niets). Vlak voor zijn dood gaf Pieter zijn neef nog een bedrag om een rouwkostuum te kopen zodat hij er op de begrafenis van zijn oom netjes bij zou lopen. Al zijn bezittingen vermaakte hij aan Cornelis en zijn nicht Grietje.

Cornelis van Hoorn maakte zijn testament niet voor niets: nog datzelfde jaar 1688 overleed hij. Zijn halfzuster Grietje kreeg al zijn bezittingen en de besproken legaten zullen zijn uitgekeerd.

Het testament van Cornelis laat zien hoe overvloedig een doopgift kon zijn, en dat terwijl de gever niet eens een vermogend man was. Verder lijkt het er op dat de geschenken zuiver voor de aardigheid waren en niet bedoeld als een financiële ondersteuning van de dopeling, als een soort spaarbankboekje. Cornelis van Hoorn liet alles immers ongemoeid en maakte het niet te gelde. Anderzijds zullen de pillegiften vermoedelijk het kostbaarste zijn geweest wat Cornelis bezat. Hij gebruikte ze op zijn beurt weer als bijzondere geschenken aan zijn erfgenamen.

E.J.A. Zevenhuizen

Bronnen:

VOLLEBREGT

DORPSSTRAAT 127 — ZOETERMEER
EMMAPARK 88 — PIJNACKER

KWALITEIT IS ECHT BIJ SLAGER VOLLEBREGT!

Voor f. 200,- kassabonnen ontvangt U gratis:
500 gram leverworst
of
500 gram gekookte worst

Sanitair • Wand en vloerlagen • Bouwmaterialen • Badkamers • Elektrische materialen • Gereedschappen
Lijstwerken • Gereedschappen • Behang • Verf • Hout • Energiezuinig behoud • Open haarden
Verhuurde machines

BLEISWURSEWEG 11

ZOETERMEER

TEL 079 310700

- ARA: Oud-notarieel archief, inv. no. 8888 (minuutacten van notaris Simon Berkel te Zegwaard 1687-1689, acten 6 jan. 1687 (scheiding van de boedel van Pieter Dirksz. van Hoorn), 23 jan. 1688 (testament Cornelis Jansz. van Hoorn)) en inv. no. 8953 (minuutacten van notaris Simon Berkel te Zoetermeer 1693-1694, acte 15 dec. 1693 (rekening en scheiding van de boedels van Pieter Dirksz. van Hoorn en Cornelis Jansz. van Hoorn)).
- ARA: Doop- en trouwboeken van de Hervormde gemeente Zoetermeer-Zegwaard.
- ARA: Oud-rechterlijk archief Pijnacker, inv. no. 16, f. 155v-156v (taxatie van de bezittingen van Pieter Dirksz. van Hoorn 19 jan. 1686).
- ARA: Archief van het Hof van Holland, inv. no. K. 137, 1 en 2 (civiele processtukken bij de zaak tussen Albertus Cats en de voogden over Grietje Jans. van Hoorn, 1689-1690).
- D.O. Wijnands, *The Botany of the Commelins*, Rotterdam 1983.

#####

Op de extra ledenvergadering van 18 september jongstleden werd onder meer de balans 1990 behandeld. Deze zag er als volgt uit:

Balans 1990

Activa			Passiva		
	Ver	AWZ		Ver	AWZ
Zakenrekening	1304.90		Fonds Molen De Hoop	3260.81	
Giro plus	9448.12		Fonds Pub. opgrav.	1250.00	
Contr. Rekening	2118.82		Fonds PC	453.60	
Kas	25.95		Gift Pelgrimshoeve	500.00	
Girorekening		2902.32	Vooruitontv Contr	65.00	
Debiteuren		1302.50	Vooruitontv Donatie		10.00
			Fonds Restauraties		155.56
Debiteuren boek	800.00		Crediteuren	6323.35	
Debiteuren Museum	452.67		Vermogen	2297.70	4039.26
	14150.46	4204.82		14150.46	4204.82

Kopij voor het volgende nummer (februari 1992) is dagelijks zeer welkom bij mevr.C.J.Moerman-van Voorst, Irenelaan 15, 2712 CC ZOET. Uiterste inleverdatum: DINSDAG 7 JANUARI 1992.

#####

Uw pand verkopen?
Bel Van der Spek!

van der spek

MAKELAARDIJ VERZEKERINGEN HYPOTHEKEN TAXATIES
DORPSSTRAAT 50 (t o OUDE KERK),
2712 AM ZOETERMEER. 079-167771

SPECIALITEIT IN LUXE LEDERWAREN
Dorpsstraat 83, Zoetermeer.
Tel. 16.31.65.

KOOT

oud PAPIER LOMPEN
EN METALEN
AFZET CONTAINERS
BESCHIKBAAR

VLAMINGSTRAAT 30
2713 RS ZOETERMEER

TEL. 079-164196

ARCHEOLOGIE

In augustus vorig jaar werden graafwerkzaamheden verricht bij de aanleg van de beeldentuin achter het Oude Huis. Hierbij werd een hoeveelheid wapentuig aangetroffen uit waarschijnlijk de tweede wereldoorlog. De Explosieven Opruimingsdienst (EOD) heeft toen de gevaarlijkste stukken meegenomen om ongelukken te voorkomen, maar gelukkig is een zestal geweren die ter plekke onschadelijk werden gemaakt, in de verzameling van het Historisch Genootschap terechtgekomen. Een bezoek van het AWZ-lid de heer L. van Zwet aan het Legermuseum in Delft leverde op dat het hier om karabijnen van het type M95 gaat. Op deze karabijnen kon een bajonet worden bevestigd om de vijand na de kogel de doodsteek toe te brengen. Op de conservatieafdeling van de AWZ op de zolder van het Oude Huis zal worden getracht de wapens weer schoon te maken zodat ze in de toekomst tentoongesteld kunnen worden zodra daar weer de gelegenheid toe is.

Ron Lagas.

#####

The Personal Touch

Mannenkleding is een zaak van common sense en personal touch. In de keuze van een kostuum schemert de persoonlijkheid van de drager door. Van Waay vertaalt mode en styling naar persoonlijke smaak.

van waay
Fashionhouse for men

DORPSSTRAAT 163^{1/2} - ZOETERMEER

☎ 079-163910

Superieure elegante kleding

- * Lady Arrow
- * Betty Barclay
- * Gil Bret
- * Elvi Couture
- * Frankenwälder
- * Freya
- * Gardeur
- * Marcelle Griffon
- * Hucke/Ravens
- * Roberto Sarto
- * Seda Modell
- * Gerry Weber

van waay

mode - Zoetermeer

Dorpsstraat 89-91

Tel. 079-163167

VERSLAG van de extra ledenvergadering van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer, gehouden op 18 september 1991.

Aanwezig: 25 leden.

Afwezig met kennisgeving: de heren Hoogland, Grootveld, Kamphuis, Oskam, Switzar.

1. Opening

De voorzitter opent om 20.00 uur de vergadering en heet de leden welkom. De vergadering staat in het teken van de afwikkeling van de financiën-1990. De heer Kamphuis, bestuurslid van de vereniging heeft een operatie ondergaan, de voorzitter hoopt op een spoedig herstel.

2. Mededelingen

- Het verhuisbedrijf Henneken biedt voor een jaar, bij verhuizing naar Zoetermeer, een lidmaatschap van de vereniging aan.
- Onlangs heeft het genootschap acte de présence gegeven op de 'Dag van het paard' in het Stadshart. Het heeft een aantal nieuwe leden opgeleverd.
- De 'Monumentendag' in Zoetermeer heeft in het teken van de Stationsstraat gestaan. Er zijn ongeveer tweehonderdvijftig boekjes met wandelroute verkocht.
- Voor de collectie zijn enige zaken ontvangen, zoals een spektan, een botervloot en een aantal oude akten.
- De rubriek 'Verleden herleeft' in Het Streekblad wordt tijdelijk stopgezet. Er wordt iemand gezocht die dit werk voort kan zetten.
- Voor de opening van het Stadstheater in 1992 is door een balletschool uit Zoetermeer advies gevraagd in verband met historische zaken uit Zoetermeer, zoals klederdracht, kinderspelen, etc.

3. Verslag ledenvergadering 28 mei 1991

Dhr Luijpen (onder punt 7) moet zijn dhr Van Luijpen. Het verslag wordt goedgekeurd.

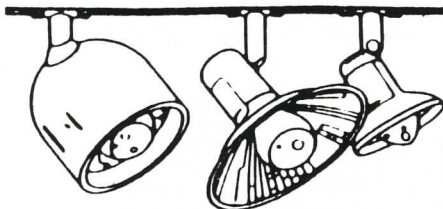
4. Jaarrekening-1990

Baten en lasten 1990

De voorzitter neemt het financieel overzicht door en vraagt of dit bij de leden reacties oproept. Mw Moerman constateert drie overschrijdingen van de voor 1990 vastgestelde begroting: huisvestingskosten, de kopieermachine en de uitgave van het verenigingsblad. De voorzitter geeft aan, dat de kopieermachine in één keer is afgeschreven; ook gebruik, onderhoud en reparaties zijn in deze post opgenomen. Het verenigingsblad geeft een hogere post dan begroot; per aflevering komen de kosten op ca f.1100,-, mede door het gestegen aantal leden. De huisvesting geeft niet alleen de huur aan, welke verhoogd is, maar ook verzekeringen, klein onderhoud en reparaties. Mw Moerman vindt de huisvesting al met al hoge kosten meebrengen. De voorzitter memoreert dat de vereniging plaats moet hebben voor werkruimten,

500m² verlichting in Zoetermeer

Vele mogelijkheden en toepassingen. Zowel in modern als klassiek!

Kortom een bezoek waard!

Interieurverzorging
Kleinmeubelen
Verlichting

Zoetermeer:
Dorpsstraat 198
Telefoon 079 166488

TAXI

ROLSTOELVERVOER

ZIEKENVERVOER

SPECIAALVERVOER

079 - 51.51.51

vanderstik

KERKENBOS 1-9, 2715 RP ZOETERMEER

van Oosterom
schoen & mode

dorpsstraat 107
telefoon 16 30 29
zoetermeer

en
comfort

FAMILUX

2 SPECIAALZAKEN ONDER EEN DAK

FAMILUX

Huishoudspeciaalzaak

babyhallen

Babyspeciaalzaak

ROOS - DORPSSTRAAT 156 - TELEFOON 163103

het archief, bibliotheek, depot etc. Zonder deze ruimten kunnen wij niet en dit kost geld.

Dhr Van Luijpen vraagt wat de kosten van het kopieerapparaat dit jaar zullen zijn? De penningmeester geeft aan, dat deze begroot zijn op f.700,-- en dat per heden f.759,50 is uitgegeven.

Dhr De Jonge stelt vast, dat er een tekort is van f.4000,--. Wil dit zeggen, dat een contributie verhoging wordt overwogen? De voorzitter antwoordt, dat dit bedrag wordt ingeteerd op het vermogen. Een eventuele contributie verhoging wordt binnenkort in het algemeen bestuur besproken.

Balans-1990

Mw Moerman vindt het merkwaardig, dat het vermogen van AWZ bijna twee maal zo groot is als dat van de vereniging; het kan niet juist zijn dat er een vereniging binnen de vereniging is, zodat er 'twee kapiteins op het schip staan'. De voorzitter geeft aan dat dit binnen het algemeen bestuur ter discussie staat. Gestreefd wordt naar vereenvoudiging.

Mw Moerman vraagt aandacht voor de afwezige bankrekening van de excursies. Deze is niet opgevoerd in het overzicht. De voorzitter geeft aan, dat de deelnemers van de excursies hun bijdragen storten op deze rekening, waarvan dan weer de excursies worden betaald. Het batig saldo bedraagt f.200,--. Volgend jaar zal volgens de voorzitter deze rekening worden opgevoerd.

De post 'debiteuren boek' van f.800,-- behelst een aantal toegezegde sponsoring gelden voor het boek 'Over de oorlog gesproken'.

Kascommissie

Dhr Collenteur, sprekend namens de kascommissie, heeft de financiële bescheiden van het HGOS gecontroleerd en in orde bevonden. Daarnaast geeft men een enkele aanbeveling ten aanzien van de vermogenspositie. Geadviseerd wordt enkele posten ten gunste van AWZ ten laste van het HGOS te boeken. Dit in het kader van een betere lastenverdeling. De kascommissie stelt voor de volledige jaarstukken goed te keuren en het bestuur i.c. de penningmeester te dechargeren.

Dhr Wester zal namens het bestuur de aanbeveling van de kascommissie overnemen en een aantal posten wijzigen ten bate of laste van de AWZ of het HGOS. De voorzitter vraagt de leden hun goedkeuring uit te spreken over de financiën-1990, gelet op voorgaande op- en aanmerkingen. De leden geven vervolgens hun goedkeuring.

5. Verkiezing kascommissie

Dhr Collenteur is twee jaar lid van de kascommissie en treedt af. Dhr Van den Burg is niet meer als lid van de kascommissie beschikbaar, omdat hij is toegetreden tot het bestuur. Aan mw Moerman en Dhr Hoekstra wordt gevraagd zitting in de commissie te nemen, waarin zij toestemmen. Reserve is dhr Van Oosterom.

6. Rondvraag

- Dhr Klos kan mededelen dat het HGOS een inventarisatie zal maken van LOZ-banden, welke bij de gemeente zijn opgeslagen.
- Dhr Van Tartwijk vraagt naar de stand van zaken betreffende een eventuele startsubsidie voor de werkgroep Genealogie en Heraldiek. De voorzitter zal dit aan de orde stellen in het algemeen bestuur.
- Dhr Schneider maakt de voorzitter attent op een goedkopere drukker. Tevens voorziet hij, dat bij een verhoging van de contributie een aantal leden zal bedanken. Dhr Van Noort vindt dat de oudere leden (65+) ontzien dienen te worden bij een eventuele verhoging.

7. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 21.30 uur.

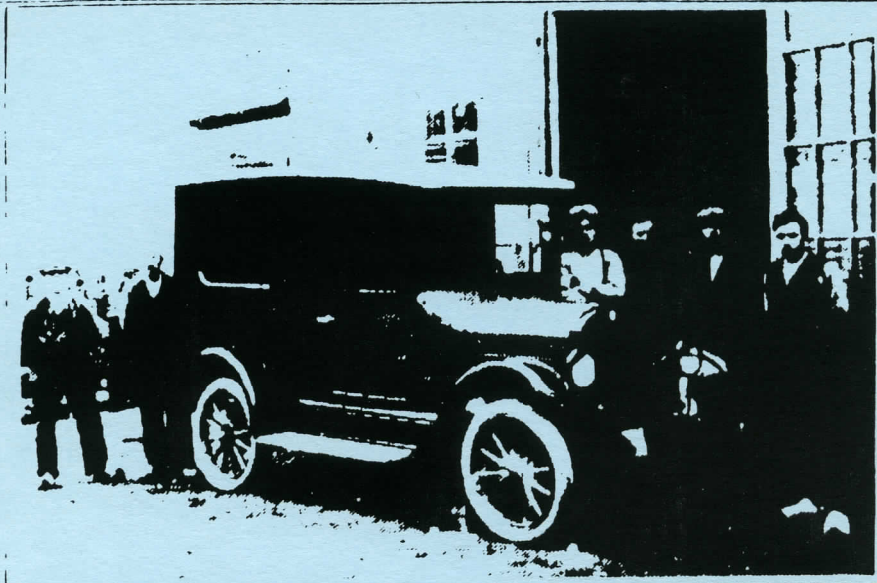
Gloria Stuyt, lid en mede oprichtster van de interviewgroep, gaat de werkgroep verlaten. Dhr Van den Burg van 'Sprekend verleden' bedankt haar voor haar zeer enthousiaste wijze van werken en haar inzet binnen de werkgroep.

Tot slot geeft dhr Van der Tang aan de hand van dia's een uiteenzetting over molens in Nederland en in het bijzonder van Zoetermeer.

#####

INHOUDSOPGAVE

Nieuwe leden	2
Activiteitenkalender met toelichting	3
Zoetermeer in kaart gebracht	6
Over Meermolens en nog meer molens	9
In gesprek met Henk van der Most	14
De honderdduizendste inwoner	18
Varende genealogie	20
Een pillegift uit de zeventiende eeuw	21
Karabijnen opgegraven	25
Notulen ledenvergadering 18 september 1991	26

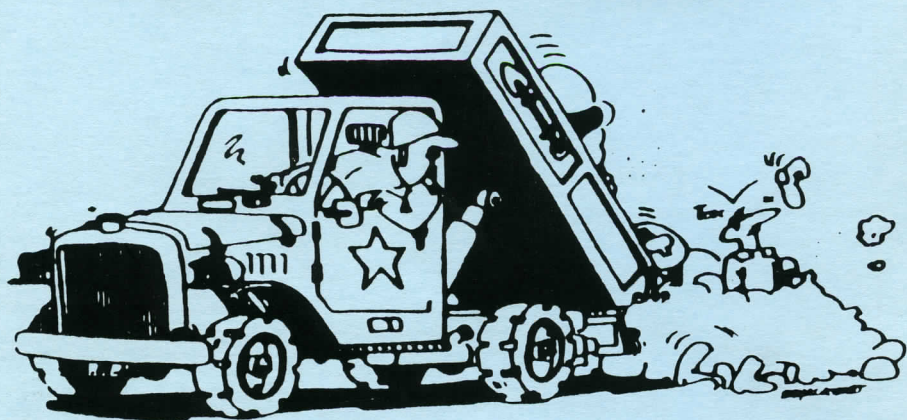
Lamboo, in 1918 gestart als wagenmakerij.
De foto toont één van de eerste bestel-
wagens (boter, kaas & eieren) gebouwd op
Chevrolet -1921-

B.V. Carrosseriefabriek Joost Lamboo

Fokkerstraat 9 2722NH Zoetermeer Tel 079-316400 Telex 33241

HET AVONTUUR BEGINT BIJ DE DUMP

- CAMPINGSPOORT
- SCHIETSPOORT
- WERKKLEDING
- CAMPINGGAS
- DARTSPORT
- MESSEN
- LEGERKLEDING
- VRIJETIJDKLEDING

dorp
elbervijver
dorpstraat 66 zoetermeer

079-
163551